

- सूचनाको हक प्रयोग गरी सम्बन्धित र सार्वजनिक सरोकारका सूचना मागौं ।
- सूचनाको हक नागरिकको मौलिक अधिकार हो ।
- प्रत्येक नेपालीलाई सार्वजनिक निकायको सूचना माग्ने र पाउने अधिकार छ ।

मुख्यमन्त्री राईबिरुद्ध अविश्वासको प्रस्ताव दर्ता तीन मन्त्रीले दिए राजीनामा

भापा, पुस १२। प्रदेश नम्बर १का आर्थिक मामिला तथा योजनामन्त्री इन्द्रबहादुर आङ्गोलाई मुख्यमन्त्री शेरधन राईले बर्खास्त गरेको भोलिपल्टै मुख्यमन्त्री राईबिरुद्ध अविश्वासको प्रस्ताव दर्ता भएको छ ।

अविश्वासको प्रस्तावमा मुख्यमन्त्री राईलाई दलको नेताबाट पनि हटाउन प्रस्ताव गरिएको छ । उक्त प्रस्तावमा ३७ जनाको हस्ताक्षर रहेको छ ।

९३ सदस्य रहेको प्रदेशसभामा नेकपाको ६७ जना सदस्य छन् । पार्टी विभाजनपछि ओली समूहमा १९ र प्रचण्ड-माधव समूहमा ४८ जना सदस्य छन् । ३७ जनाले हस्ताक्षर गरेसँगै मुख्यमन्त्री राईले दलको नेतामा पनि स्पष्ट ढंगले बहुमत गुमाएका छन् । अविश्वासको प्रस्तावमा अबको मुख्यमन्त्रीमा भीम आचार्यलाई प्रस्ताव गरिएको छ । उक्त प्रस्तावको प्रस्तावक इन्द्रबहादुर आङ्गो र समर्थकमा लछुमन तिवारी रहेका छन् ।

प्रदेशसभामा अन्य दलहरु नेपाली कांग्रेसको २९, जसपाको ३, संयुक्त लोकतान्त्रिक राष्ट्रिय मन्चको १ र राप्रपाको १ जना सदस्य छन् ।

यसैबीच प्रदेश १ सरकारका तीन मन्त्रीले राजीनामा दिएका छन् । प्रतिनिधिसभा विघटनको प्रतिगामी कदमको समर्थन गर्ने मुख्यमन्त्रीको नेतृत्वमा बस्न नैतिकताले नदिएको भन्दै तीन मन्त्रीले आइतबार बिहान राजीनामा दिएका हुन् । सामाजिक विकास मन्त्री जीवन धिमिरे, सामाजिक

प्रदेश प्रमुखद्वारा वैठक आह्वान

विराटनगर, पुस १२। प्रदेश नं. १का प्रमुख सोमनाथ अधिकारी 'प्यासी'ले प्रदेशसभाको सातौँ तथा हिउँदे अधिवेशनको बैठक आगामी माघ ७ गते अपराह्न २ वजे बस्ने गरी आह्वान गरेका छन् ।

प्रदेश प्रमुख अधिकारीले नेपालको संविधानको धारा १८३ को उपधारा (१) बमोजिम बैठक आह्वान गर्नुभएको प्रदेश प्रमुख कार्यालयका प्रवक्ता नरेन्द्रकुमार श्रेष्ठद्वारा जारी विज्ञप्तिमा उल्लेख गरिएको छ ।

प्रदेशसभाको छैटौँ तथा वजेट अधिवेशन गत साउन ९ गते अन्त्य भएको थियो । यसअघि प्रदेश नं. १को मुख्यमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को आइतबार बसेको बैठकले सो दिनका लागि बैठक बस्न सिफारिस गरेको आन्तरिक मामिला तथा कानूनमन्त्री हिक्मतकुमार कार्कीका स्वकीय सचिव रवि खनालले जानकारी दिए ।

विकास राज्यमन्त्री जसमाया गजमेर र उद्योग, पर्यटन, वन तथा वातावरण राज्यमन्त्री विजय विश्वासले राजीनामा दिएका हुन् ।

(बाँकी अन्तिम पृष्ठमा)

गैरनेपालीलाई नागरिकता दिएको आरोपमा अधिकृतसहित तीन जना पक्राउ

भापा, पुस १२। गैरनागरिकलाई नागरिकता वितरण गरेको आरोपमा इलाका प्रशासन कार्यालय गौरीगञ्जका प्रमुख धनञ्जयकुमार साहलाई प्रहरीले नियन्त्रणमा लिएको छ । उनलाई शनिवारसाँझ जिल्ला प्रहरी कार्यालय भापामा बोलाएर नियन्त्रणमा लिइएको हो ।

तीन जना गैरनेपालीलाई नागरिकता बनाइदिएको आरोपमा उनीसँगै अरु दुई जनालाई समेत प्रहरीले पक्राउ गरेको हो । पक्राउ पर्नेमा सहयोगी कर्मचारी आसिर आलम र गौरादह नगरपालिका-७का स्थानीय कृष्ण तिम्सिना रहेका छन् । तिम्सिना वडा कार्यालयमा लामो समयदेखि विचौलियाको काम गर्दै आएका थिए ।

प्रशासन कार्यालय भापाको आदेशमा प्रहरी कार्यालयबाट खटिएका प्रहरी निरीक्षक नेतृत्वको टोलीले उनीहरूलाई शनिवार बेलुका पक्राउ गरी जिल्ला ल्याएर कित्ते नागरिकताको विषयमा थप अनुसन्धान थालेको छ । गौरादह नगरपालिका-७ नम्बर वडा कार्यालयको कित्ते छाप र वडा अध्यक्ष बलराम खरेलको कित्ते हस्ताक्षर गरी तीनजना गैरनेपालीलाई नागरिकता प्रमाणपत्रका लागि सिफारिसको कागजात बनाइएको थियो । करिब एक महिनाअघि भएको कित्ते नागरिकताको घटना विषयमा वडाध्यक्ष खरेलले सूचना पाएका थिए ।

त्यसपछि वडाध्यक्ष खरेलले सो विषयमा छानबिनका लागि गोप्य रुपमा अनुसन्धान विभागका एक कर्मचारीलाई अनुरोध गरेका थिए । कित्ते नागरिकताको विषयमा खोज्दै जाँदा सर्वधन राई नाम गरेको व्यक्तिले सनाखत गरेको देखिन्छ । राईले नक्कली बाबु वनेर छोराहरू विशाल राई, अमृत राई र छोरी दीपिकाका नाममा नागरिकता अनुसूचीमा सनाखत गरेको देखिन्छ । नागरिकताको अनुसूची १मा कार्तिक २७ गते वडा कार्यालयबाट लगेको तर कार्यालयमा त्यसको कुनै अभिलेख नभएको वडाध्यक्ष खरेलले बताए । खरेलले

भने- कार्तिक २७ गते आफूले नागरिकताका लागि कुनै व्यक्तिलाई पनि सिफारिस गरेको छैन ।

'कार्तिक २८ गते ती नाम गरेका मानिसहरूले काठमाडौँमा पासपोर्टका लागि वडा कार्यालयमा कागजात पेश गरेपछि उनीहरूको नागरिकतामाथि शंका लागेको हो'- वडाध्यक्ष खरेलले भने- 'त्यसपछि घटनाको विषयमा इलाका प्रशासन कार्यालय गौरीगञ्जमा पुगेर घटनाको आन्तरिक छानबिन शुरु गरेको थियो ।'

उक्त विषयमा अनुसन्धान विभागलाई पनि जानकारी गराइएको थियो । 'नक्कली बाबु वनेर सनाखत गरेका राई र उनका छोराछोरी मेरा वडाका बासिन्दा नै होइनन् । उनीहरूले बनाएको कित्ते नागरिकतामा ठेगाना पुरानो जुगेपानी गाविस वडा नम्बर ८ खुलाइएको छ'- उनले भने ।

प्रहरीले छानबिन गर्दैछ : प्रजिअ तिम्सिना

घटनाको विषयमा प्रहरी कार्यालय भापाले केही खुलाउन चाहेको छैन । जिल्ला प्रशासन कार्यालय भापाले कित्ते नागरिकता घटनाको विषयमा अनुसन्धानको लागि प्रहरी कार्यालय भापालाई पत्राचार गरिसकेको प्रमुख जिल्ला अधिकारी श्रवणकुमार तिम्सिनाले बताए । घटनाको अनुसन्धानका लागि प्रहरीलाई अधिकार दिइसकेका छौं'- प्रजिअ तिम्सिनाले भने- 'अहिले नै केही भन्न मिल्दैन, अनुसन्धान सकिएपछि कुरा बाहिर ल्याउँछौं ।

कित्ते नागरिकताको विषयमा उनीहरूमाथि उजुरी परेपछि सिआइवीमार्फत प्रहरीले अनुसन्धान थालेपछि प्रहरीले उनीहरूलाई पक्राउ गरेको सहायक प्रमुख जिल्ला अधिकारी कृष्णबहादुर शाहीले बताए । यता प्रहरी कार्यालय भापाका डीएसपी राकेश थापाले घटनाको विषयमा अनुसन्धान भइरहेको बताएका छन् । 'अनुसन्धान सकिए लगत्तै सबै विवरण मिडियालाई दिन्छौं'- उनले भने ।

देवीदेवताका मूर्ति बरामद

भापा, पुस १२। भापाको मेचीनगर-६ नकलबन्दा हुँदै भारततर्फ निकासी गर्दै गरेको विभिन्न देवीदेवताका १६ थान मूर्तिसहित ९७ थान दियो प्रहरीले आइतबार बरामद गरेको छ ।

इलाका प्रहरी कार्यालय काँकरभिट्टाको विशेष टोलीले नकलबन्दा

(बाँकी अन्तिम पृष्ठमा)

वीरता जेसीजको ४०औँ साधारणसभा

बिर्तामोड, पुस १२। वीरता जेसीजको ४०औँ साधारणसभा तथा शाखा अधिवेशन बिर्तामोडमा आइतबारदेखि शुरु भएको छ ।

वीरता जेसीजका अध्यक्ष मिजास पोखरेलको अध्यक्षता तथा पूर्व अध्यक्ष धनश्याम चौधरीले स्वागत गरेका थिए । वीरता जेसीजका तालिम संयोजक लोकचन्द्र श्रेष्ठ (एलसीले) जेसीजको मिसन भिजन वाचन गरेको कार्यक्रममा कोषाध्यक्ष

प्रकाश सुवेदीले आस्था वाचन गरेका थिए । कार्यक्रममा वीरता जेसीजका पूर्वअध्यक्ष तथा शाखा अधिवेशन निर्देशक राजेन्द्र चौलागाई, नेपाल जेसीजका पूर्वउपाध्यक्ष तथा वीरता जेसीजका पूर्वअध्यक्ष प्रशान्त भण्डारी, वीरता लेडी जेसीजका अध्यक्ष सुस्मा पौडेल, बिर्तामोड उद्योग वाणिज्य संघका अध्यक्ष कुमार भट्टराईलगायतले बोलेका थिए ।

सोही कार्यक्रममा विश्वमा महामारीको रूप लिइरहेको कोरोना भाइरसको

(बाँकी अन्तिम पृष्ठमा)

निर्माणाधीन प्रहरी भवन

समय सकियो, काम सकिएन

लक्ष्मी उप्रेती

मेचीनगर, पुस १२। एक वर्षभित्रमा निर्माण सम्पन्न गर्ने गरी दुई वर्ष अघि १ नम्बर प्रदेशका आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्री हिक्मतकुमार कार्कीले शिलान्यास गरेको इलाका प्रहरी कार्यालय काँकरभिट्टाको भवन अझै अधुरो छ ।

शिलान्यास गरेको समयदेखि एक वर्षभित्रमा निर्माण सक्ने भन्दै २०७५ साल चैत १९ गते मंगलवार मन्त्री कार्कीले उक्त भवनको शिलान्यास गरेका थिए ।

१ नम्बर प्रदेश सरकार आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालयको वजेटबाट ३ करोड

६२ लाख ४५ हजार ४ सय ५ रुपैयाँमध्ये २ करोड ५० लाख ७४ हजार ९ सय ४ रुपैयाँमा याकथुङ्गहाड एसएस पुष्कर जे/भी निर्माण कम्पनीसँग भवन निर्माण गर्ने ठेक्का सम्झौता भएको थियो । २०७६ वैशाख २ गते सम्झौता भएको र २०७७ वैशाख १९ गते निर्माण कार्य सम्पन्न गर्ने उल्लेख छ । तर, सम्झौतामा उल्लेखित समय आठ महिना वितिसक्यो पनि भवनको निर्माण सम्पन्न भएको छैन ।

इलाका प्रहरी कार्यालय काँकरभिट्टाको भवन निर्माण कार्य आयोजनाको नाम भए पनि कार्यालय भवन, हिरासत र शौचालय तथा सेफ्टी ट्याङ्की, महिला तथा पुरुषका लागि हिरासत, स्नान गृहसहित अत्याधुनिक

भवनको निर्माण कार्य शुरु भएको थियो । अहार्दै तले र २२ कोठे पक्की भवनको करिब ६०देखि ६५ प्रतिशतमात्र काम सम्पन्न भएको एकजना प्रहरी अधिकारीले बताए । कोराना भाइरसको संक्रमणका कारण निर्माण कार्यमा समस्या देखिएको भन्दै ६ महिनाको समय अवधि थप गरिएको बताइएको छ । थप गरिएको समय बित्न लाग्दा पनि भवन पूर्णरूपमा निर्माण भइ नसक्ने अवस्था छ । याकथुङ्गहाड एसएस पुष्कर जे/भी निर्माण कम्पनीका प्रतिनिधि योगेन्द्र खड्काका अनुसार अब भवनको भन्दाबल ढोका, रंगारंग गन टायल्सलगायतको काम बाँकी छ । यसका लागि समय थप्नुपर्ने हुन्छ ।

हार्दिक बधाई

संयुक्त सुनौलो यातायात व्यवसायी प्रा.लि.का निर्देशक **पुकार कार्की** अनेरास्ववियु केन्द्रीय सदस्य पदमा सर्वसम्मत चयन हुनुभएकोमा हार्दिक बधाई जापन गर्दै उहाँको कार्यकाल सफलताको शुभकामना व्यक्त गर्दछौं ।

सञ्जोक अधिकारी
प्रबन्ध निर्देशक

जयकिसन थापा क्षेत्री
अध्यक्ष

एवम् पौरवी यातायात एण्ड अटो प्रा.लि.

मेचीनगर-६, काँकरभिट्टा, भापा

कर्मचारी आवश्यकता

दमकस्थित एक प्रतिष्ठित कन्सलटेन्सीका लागि निम्न पदका लागि कर्मचारी आवश्यकता परेकोले इच्छुक नेपाली नागरिकले तुरुन्तै सम्पर्क गर्नुहोला ।

१) **रिसर्क्सनिष्ट**
योग्यता: +२ परीक्षा दिएको ।
तलब: १० हजारदेखि १२ हजारसम्म

२) **IELTS Teacher**
योग्यता: कम्तीमा IELTS मा 7 Score भएको

३) **Manager**
योग्यता: कम्तीमा Bachelor degree पास
तलब: आकर्षक (कम्पनीको नियम अनुसार)

Education & Migration
Corner Damak Pvt.Ltd.

Damak, Jhapa (Mob: 9851244983)

पूर्वाञ्चल दैनिकको कार्यालयको फोन नम्बर परिवर्तन

फहिले ०२३-५४९००२/५४००८८

अहिले ०२३-५३९००२/५३००८८

सरकारी छाप दस्तखत कित्ते मुद्दाका फरार प्रतिवादी पक्राउ

मोरङ, पुस १२। सरकारी छाप दस्तखत कित्ते मुद्दाका फरार प्रतिवादी विराटनगर महानगरपालिका-१४ बस्ने ३८ वर्षीय तुलसी महतोलाई आइतबार दिउँसो प्रहरीले पक्राउ गरेको छ ।

जिल्ला अदालत मोरङको २०६७ असोज १३ गतेको फैसलाले सरकारी छाप दस्तखत कित्ते मुद्दामा १ वर्ष कैद सजाय भई फरार रहेका महतोलाई जिल्ला प्रहरी कार्यालय मोरङबाट खटिएको प्रहरीले विराटनगर महानगरपालिका-८ जिल्ला अदालत छेउबाट पक्राउ गरेको हो ।

हार्दिक बधाई

संयुक्त सुनौलो यातायात व्यवसायी प्रा.लि.का निर्देशक **पुकार कार्की** अनेरास्ववियु केन्द्रीय सदस्य पदमा सर्वसम्मत चयन हुनुभएकोमा हार्दिक बधाई जापन गर्दै उहाँको कार्यकाल सफलताको शुभकामना व्यक्त गर्दछौं ।

राजकुमार सुवेदी
उपाध्यक्ष

अनिल गुप्ता
ब्यू संयोजक

भूपाल कार्की
अध्यक्ष

एवम् संयुक्त सुनौलो यातायात व्यवसायी प्रा.लि.

मेचीनगर-६, काँकरभिट्टा, भापा

बिर्ता आयुर्वेद एण्ड फिजियोथेरापी सेन्टर, अष्टाङ्ग आयुर्वेद फार्मसी

दैनिक OPD, क्षारसूत्र, पायल्स, फिसर, फिस्टुला, हाडजोर्नी नशा, माइग्रेन तथा अन्य जुनसुकै रोगको उपचारका लागि सम्पर्क : ९८०६०००३१३/०२३-५९०१६६

साद शिवाकोटी ■ संपादक : एकराज गिरी
 ■ बजार व्यवस्थापक : लीला आचार्य (९८१४०१८५७१)
 ३४) Email: purwanchal2052@gmail.com

पूर्वाञ्चल

सम्पादकीय

स्थिरता गुम्ने
खतरा बढ्यो

विश्वास-अविश्वासको हावा अब केन्द्रबाट प्रदेशमा सर्न थालेको छ । ऐतिहासिक जनमत प्राप्त गरेको भनिने नेपाल कम्युनिष्ट पार्टीभित्रको कलह डडेलो भैं फैलिँदै गएको छ । त्यसको तापमा प्रदेश पनि बल्न थालेको देखिन थालेको छ । केन्द्रीय कमिटीमा दुई अध्यक्षका बीच भएको असमझदारीले अलग-अलग पार्टी र अलग-अलग दाबी गर्दै हुर्किएको विवाद अन्ततः प्रदेश नम्बर १ मा आइपुगेको छ । मुख्यमन्त्री शेरधर राईले अर्धमन्त्री इन्द्रबहादुर आइवोलाई पदमुक्त गरेको भोलिपल्टै अर्थात् आइतबार दाहाल-नेपाल समूहका पक्षबाट प्रदेश संसदमा अविश्वास प्रस्ताव दर्ता गरिएको छ । यो सँगै प्रदेशका मन्त्री जीवन घिमिरे, राज्यमन्त्री विजयकुमार विश्वास र राज्यमन्त्री जसमाथा गजमेरले पदबाट राजीनामा दिए र मुख्यमन्त्रीविरुद्ध विश्वासको प्रस्ताव दर्ता गरियो । अब ढिलो-चाँडो केन्द्रमा बलेको राजनीतिक आगोको रापले गाउँसम्मै पोल्ने निश्चित छ । उता वाग्मती प्रदेशका मुख्यमन्त्री डोरमणि पौडेलविरुद्ध पनि अविश्वासको प्रस्ताव दर्ता भइसकेको छ भने अन्य प्रदेशहरूमा पनि ‘ओली कि दाहाल’ भन्ने अंकगणीय खेल शुरु भइसकेको छ । गण्डकी बाहेकका प्रदेशहरूमा प्रम केपी ओली पक्ष बहुमत जुटाउने कसरतमा लागेको छ भने दाहाल पक्ष पनि आफ्नो उपस्थिति बलियो बनाउन जुटेको छ । यस्तो तानातानको स्थिति र अवस्थाले स्थिरताको जग त हल्लिएको छ नै सँगैसँगै अन्याूल र अनिश्चितताको समेत उदय भएको छ । संसदीय व्यवस्था र परम्परामा विश्वास-अविश्वासको विषय सामान्य ठानिएला, तर हामी भर्खरै स्थापित शासन व्यवस्थाभित्र स्थिरता, शान्ति र समृद्धिको अपेक्षा गर्दैथियौं । यसबीचमा उत्पन्न प्राकृतिक विपत्ति र कोरोना आतंकबाट निजात हुन खोज्दै थियौं । यस्तो बेला अभिभावकहरू नै आफू-आफू लड्न थालेको परिदृश्यले जनता रनभुल्लमा पर्नु स्वभाविक नै हो ।

कुनै एक व्यक्तिको लहडको भरमा सिंगो देश अनिर्णित र गतिहीन हुनुहुँदैन । तर, हामीले भोगेको सत्य यही हो कि सत्तारुढ व्यक्ति सत्ता बाहिर बस्ने रुचाउँदैन । त्यही स्वार्थले कटुता उत्पन्न गराउँछ, कटुताले विद्रोह र संघर्ष । नेतृत्वमा हुर्किएको यही मानसिकताले जनताका इच्छा, आकांक्षा र सपना असरल्ल पोखिन्छन् जो खासगरी राजनीतिक दलका निम्ति घातक मात्र होइन प्रत्युत्पादक नै बन्न पुग्छ । केन्द्रको भगडा प्रदेशमा त आइसक्यो अब गाउँ पुग्न के बेर ! यसै पनि सरकारको पक्ष-विपक्षमा सडकमा चाप बढ्दैछ, राँको सल्किँदैछ, जिन्दावाद-मुर्दावाद उरालिँदैछ । यस्तो अवस्था कम्तीमा जनताको पक्षमा हुँदैन र दलको अनुकूल पनि बन्दैन, हेक्का राखे राम्रो ।

सात दशक बितिसकदा पनि नेपालको राजनीतिले सही दिशा लिन सकेन । किन ? यो प्रश्नको उत्तर खोज्न २००७ सालतिरको इतिहासमा पुग्न पर्दछ । छिमेकी देश भारत र चीनको स्वतन्त्रता र नेपालको प्रजातन्त्र प्राप्तिको क्रान्ति एकै समयमा सकिएको थियो । ती छिमेकी देशमा एकै पटकको क्रान्तिले स्थायी राजनीतिक दिशा समायो । २००७ सालको हाम्रो क्रान्तिले भने पूर्णता पाएन र त्यसयता २०३६, २०४६ र २०६३ सालमा क्रान्ति दोहोरी रह्यो । अहिले देश गणतन्त्रमा गइसकदा पनि थप क्रान्तिका लागि तात्तातो बहस तथा हिंसात्मक गतिविधि जारी नै छन् । मोहन वैद्य, विल्व आदि यसका उदाहरण हुन् । भारत, चीन, भियतनाम, दक्षिण अफ्रिका आदि मुलुकमा एउटै क्रान्तिले पूर्णता पाउनुका मूलतः तीन कारण छन्- पहिलो ती देशका क्रान्तिकारीहरूले आफ्नै भूमिलाई क्रान्तिको आधार बनाए । दोस्रो आफ्नै देशको मौलिकतालाई समातेर क्रान्ति गरे जस्तैः चीनमा माओको नेतृत्वमा किसान मजदुरको सशस्त्र जनवादी क्रान्ति र भारतमा गान्धीको नेतृत्वमा सत्याग्रह । तेस्रो ती देशका क्रान्तिकारीहरूले क्रान्तिको लगाम आफ्नै पकडमा राखे । नेपालको हकमा भने माथि उल्टेलिखत तीन पक्षको अभावका कारण क्रान्ति गिजोलिएर अपुस्रो रहन गयो । २००७ सालको क्रान्तिमा भारतीय भूमिलाई आधार बनाइयो र उक्त क्रान्तिको समापन दिल्ली सम्झौताबाट भयो । यो दिल्ली सम्झौतामा क्रान्तिका अग्रणी नेता वीपी कोइरालालाई साक्षी बन्नेसम्मको अवसर पनि दिइएन । त्यसैगरी माओवादीको १० वर्षे सशस्त्र विद्रोहमा तालिम र भरणपोषण भारतमा निर्भर रह्यो । २०६३ सालको राजतन्त्र समाप्त र गणतन्त्र स्थापनाको आन्दोलन पनि माओवादी लगायतका आठ राजनीतिक दलका नेताहरूले दिल्लीको रोहवरमा १२ बुँदे सम्झौता गरेर टुंयाइयो । महाघातक कोरोना व्याधीले नबिथोलेको खण्डमा संविधानतः करिब अबको दुई वर्षपछि राज्यको तीन तहको आम निर्वाचन हुनेछ । आम मतदाताले आगामी निर्वाचनमा भ्रष्ट पुराना दल र ती दलका नेतृत्वहरूको बासी अनुहारको साटो नयाँ विनयशील स्वच्छ युवा वर्गको नेतृत्व खोजेका छन् । जसरी केराबारीमा गवारी लागेको खण्डमा ती केरालाई जैरुसम्म उखेली खाल्टोमा जलाएर नयाँ निरोगी केराका पोशा रोपिने गरिन्छ । त्यसरी नै पुराना तीन दललाई विस्थापित गरी नयाँ युवाहरूको नेतृत्व स्थापित गर्न जरुरी छ । त्यो युवा नेतृत्व र संगठनिक स्वरूप यो पक्षिकारको परिकल्पना अनुसार निम्न प्रकारको होस् भन्नेछ :-

जनप्रतिनिधिको हैसियतमा ३० वर्षदेखि लगातार मुलुकको साधनश्रोत माथि रजाई गर्दै आएका हालका सत्तासीन तीन दूला

तीर्थराज सुरेल

यस वर्षको २६ डिसेम्बरमा १२८औँ माओ जयन्ती विश्वभर धुमधामका साथ मनाइयो । यस दिन सिंगो मानवजगत परिवर्तनका लागि माओका योगदानको चर्चाका साथै माओलाई एक विलक्षण क्रान्तिकारी प्रतिभाको रूपमा स्मरण गरिन्छ । मार्क्सवादका सच्चा अनुयायीका रूपमा माओलाई लिने र उनले अघि सारेका विचारलाई सिद्धान्तको रूपमा मानेर माओवादको रूपमा बुझ्नेको पनि संसारभरमा ठूलो संख्या छ । मानिसले मानिस माथि गर्ने सबैखाले अन्याय र उत्पीडनको अन्त्यका लागि माओले पुर्‍याएका योगदानलाई विश्वभरका श्रमजीवी तथा मजदुरहरूले यस दिनमा स्मरण, मनन र प्रयोगमा लैजाने प्रण पनि गर्दछन् ।

माओलाई एक सच्चा मार्क्सवादी विचारक, एक दार्शनिक, राजनीतिक तथा क्रान्तिकारी सिद्धान्तकारका रूपमा संसारले स्मरण गर्ने गर्दछ । वास्तवमा माओको जन्मजयन्ती मनाउनु भनेको उनको विचारको रक्षा र विकासको कुरा पनि हो । त्यो मूलतः सर्वहारा वर्गीय विचार हो । मार्क्सवाद-लेनिनवादको थप विकासका क्रममा माओले दर्शनका क्षेत्रमा अन्तरविरोधहरूको नयाँ व्याख्या, दीर्घकालीन जनयुद्धको सिद्धान्त प्रतिपादन, नयाँ जनवादी सत्ताको निर्माण र गुरिल्ला जनसेना निर्माण तथा त्यसको नयाँ प्रयोग गरे । यसका साथै, मुख्य दुश्मनका विरुद्ध मोर्चा निर्माण र त्यसको कुशलतापूर्वक प्रयोग, वार्ता र लडाइँको द्धन्दात्मकताको सही बोध र सफल प्रयोग गरे । जनवादी रास्य व्यवस्थाको समाजवादी राज्य व्यवस्थामा रुपान्तरणका लागि मुख्य गरी नेतृत्व रुपान्तरणको गहिरो ख्याल गर्दै महान सर्वहारा सांस्कृतिक क्रान्तिको सिद्धान्त प्रतिपादन गरे । माओले मार्क्सको वर्गसंघर्षको सिद्धान्तलाई चिनियाँ देश, काल र परिस्थितिमा सफलतापूर्वक प्रयोग गरे । प्रयोगका क्रममा मार्क्सवादी विचार सिद्धान्तलाई थप अर्को नयाँ उचाइमा विकसित गरे ।

च्याङ्ग काइशेकको नेतृत्वको अर्धसामन्ती, अर्धपूँजीवादी व्यवस्था र अमेरिकी तथा जापानी साम्राज्यवादको दबदबाविरुद्धमा अढाइ दशक लामो दीर्घकालीन जनयुद्धको बलमा पेरिक्कको तियनम्यान स्वार्णमा हैसिया-हतौडा भण्डा फर्फराउन सफल भए सर्वहारावर्गका नेता माओत्सेतुङ (१८९३-१९७६) । चीन स्वतन्त्र भएदेखि नै चिनियाँ कम्युनिष्ट पार्टीमा चलेका घनघोर आन्तरिक संघर्षको क्रममा माओको निधनपछि शक्तिशाली बेनेका देगजियाओपिंगले आधुनिक चीन निर्माण गर्न पुँजीवाद र साम्यवादका खासखास पक्षलाई मिलाएर चिनियाँ मोडलको समाजवादको खाका कोरेर समग्र चीनलाई अलग्गै बाटो दिए । माओ र देगको योगदानको बलमा संसारकै सबभन्दा शक्तिशाली राष्ट्र बन्ने बाटोमा चीन अघि

बढिरहेको परिप्रेक्ष्यमा निकटतम छिमेकी भएर नेपालले आफ्नो प्रगतिका लागि केही न केही सिक्न आवश्यक छ । सिकु भनेको अन्धानुकरण होइन, सृजनशीलतासहितको आफ्नो परिवेश अनुसारको हुनु आवश्यक छ । यी सबै कामहरू कसरी सम्भव भए भनेर आज हामी नेपालीले सकारात्मक भावका साथ चिन्तन मनन गर्नु जरुरी छ ।

चीन कल्पनातीत मात्रामा आफ्नो सारा क्षमताका साथ अभूतपूर्व सफलतासहित अगाडि बढिरहेको अवस्थामा नेपाल पनि विश्व परिवेश अनुरूप नयाँनयाँ योजनाका साथ अघि बढनु जरुरी छ । प्रश्न नेपाली नेताहरूले चीनबाट के ल्याए वा चीनले नेपाललाई के दियो भन्ने होइन, दुःखको कुरा मगन्ने दृष्टिकोणका आधारमा हामी सोचिरहेका छौं । मूल कुरा के हो भने जनता नै इतिहासका निर्माता हुन् भन्ने भावलाई आत्मसात गर्दै मुक्ति, न्याय र समानताको अभिप्रेणा प्रदान गर्ने चीन अहिले संसारका साम्यवादी र गैरसाम्यवादी सबै मुलुकका लागि भरोसायोग्य राष्ट्रको रूपमा उभिन सफल भएको छ ।

सात दशकअघि अर्धसामन्ती र अर्धऔपनिवेशिक

अवस्थामा रहेको चीनको प्रगति सबैका लागि अनुकरणीय रहेको छ आज । १८४० को अफिम युद्ध, १८५१ को ताइपिङ किसान विद्रोह, १८९४ को जापानविरुधी युद्ध, १९०५ को रूसविरुधी युद्धकै क्रममा सन् १९११ मा डा. सन यात्सेनको नेतृत्वमा कुओमिन्ताङले दुई हजार वर्ष पुरानो सामन्ती निरंकुश मञ्च राजतन्त्रको अन्त गरी गणतन्त्रको स्थापना भयो । सन् १९२१ मा छन् त श्युको नेतृत्वमा चिनियाँ कम्युनिष्ट पार्टीको स्थापना गरिएको र स्थापनापछि कम्युनिष्ट पार्टीले राष्ट्रवादी मानिएको कुओमिन्ताङसँग सहकार्य शुरु गरेको थियो, तर कुओमिन्ताङका संस्थापक प्रजातन्त्रवादी नेता सन यात्सेनको सन् १९२५ मा मृत्यु भएपछि कुओमिन्ताङ जमिन्दार, सामन्त, दूला-दूला पुँजीपति र प्रतिक्रियावादीहरूको पक्षपोषण गर्ने जनविरोधी प्रतिगामी युट्टमा परिणत भयो ।

चिनियाँ कम्युनिष्ट पार्टीले सन् १९२४ देखि १९२७ सम्म पहिलो पटक, सन् १९३१ मा दोस्रो पटक र सन् १९३७ मा तेस्रो पटक पार्टीको लक्ष्य प्राप्त गर्न दूला अभियान सञ्चालन गर्‍यो । माओत्सेतुङले गाउँबाट शहर घेर्ने फौजी कार्यनीतिहरूको सफल ऐतिहासिक प्रयोग गर्दै वर्गसंघर्ष सम्बन्धी मार्क्सवादी प्रस्थापनाहरूलाई चिनियाँ

वर्ग अन्तरविरोधपूर्ण समाजमा मौलिक ढंगले माथिल्लो उचाइबाट संश्लेषण गरे । वस्तुगत सामाजिक धरातलमा ऐतिहासिक सम्भावनाको मर्मसहित समग्र कार्यदिशा, कार्यनीति र रणनीतिहरू अख्तियार गरेर मात्र चीनमा क्रान्ति सम्पन्न भएको हो । दक्षिणपन्थी विसर्जनवाद, अवसरवाद, वामपन्थी दुस्साहसवाद, वामपन्थी जडसूत्रीय तथा हुकुमपन्थी प्रवृत्ति तथा चिन्तनका विरुद्ध संघर्ष गर्दै सही र वस्तुवादी राजनीतिक कार्यदिशाकै कारण चीनले दासताबाट मुक्ति पाएको हो ।

सन् १९४९ अक्टुबर १ मा नयाँ जनवादी राज्यव्यवस्था स्थापनाको घोषणा गर्दै माओले क्रान्ति सम्पन्न नभएको क्रान्तिको प्रारम्भ भएको बताएका थिए । उनले भ्रष्टाचार, फजुलखर्ची र नोकरशाही ढिलासुस्तीका विरुद्धमा लामे र घुसखोरी, कर भुक्तानीमा धोखाबाजी, राज्यसम्पत्तिको चोरी, सरकारी ठेकामा छलकपट, राज्यको सूचनाको चोरी जस्ता अपराधलाई कडाइका साथ नियन्त्रण गरिने बताएका थिए । उनले उत्पादन बढाउने काम जनताको मात्र नभएर पार्टी कार्यकर्ता र सेनाको पनि भएकोमा जोड

दिएका थिए । बुर्जुवा उदारवादी र संशोधनवादी धाराविरुद्ध कडा संघर्षकै क्रममा समाजवादी समाज निर्माण गर्ने कि सुधारसहितको पूँजीवादी निर्माण गर्ने सबालमा घनीभूत अन्तर संघर्ष भएको थियो र दोस्रो पञ्चवर्षीय योजना अन्तर्गत १९५८ देखि १९६१ सम्म माओको नेतृत्वमा महान अग्रगामी छलाङ सम्पन्न गरियो र त्यसका लागि मुख्यतः तीव्र औद्योगीकरण र दूला-दूला कम्यून खेतीको विस्तारलाई जोड दिइएको थियो ।

त्यसैगरी सन् १९६६ देखि १९७६ सम्म महान सर्वहारा सांस्कृतिक क्रान्ति सम्पन्न भयो, जसले समाजवाद निर्माणको दिशामा चीनलाई दृढतापूर्वक डोर्‍यायो । माओले पटक-पटक पार्टीभित्र र बाहिर निम्न पुँजीवादी चिन्तन अनुभववाद, ढुलमुले दक्षिणपन्थी मध्यपन्थी प्रवृत्ति मनोतत्वाद, संकीर्णतावाद, तीव्र वा शीघ्र विजय वा परिवर्तनको आशा, क्रान्तिकारी लफ्फाजी, क्षेत्रवाद, आत्मकेन्द्रित व्यक्तिवाद, नोकरशाही कुलीनवाद जस्ता सबै गैरक्रान्तिकारी प्रवृत्तिविरुद्धमा निर्मम संघर्ष गरेका थिए र माओले आजको चीनको आधुनिकीकरणको जग बसाएका थिए । चीनको शिक्षा र अर्थव्यवस्थालाई माओ र भोउ एनलाई जस्ता पहिलो पिढीका नेताहरूको मृत्युपछि

चीनले दैंग जियाओपिंग (१९०४-१९९७) को पहलमा राजनीतिक र आर्थिक सुधारको श्रृंखला आरम्भ गर्‍यो ।

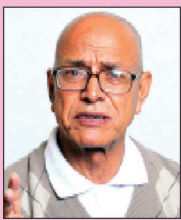
दैंगले चीनको आर्थिक पुनर्संरचनामा सबैभन्दा ठूलो भूमिका खेलेका छन् । उनी दोस्रो पुस्ताका नेतृत्वका लागि एक उदाहरण बने र बजार अर्थतन्त्र र साम्यवादी सोचलाई मिलाएर अघि बढ्न सकिने व्यावहारिक विचारका दैंगलाई सुधारका परिकल्पनाकार मानियो । चिनियाँ विशेषतासहितको समाजवादलाई चिनियाँ कम्युनिष्ट पार्टीको आधिकारिक विचारधाराको रूपमा विकास गरियो । सार्वजनिक क्षेत्रलाई प्राथमिकतामा राखेर समाजवादी बजार अर्थतन्त्रलाई विकास गर्न सकिने र शैशव अवस्थामा रहेको समाजवादलाई संस्थागत गरी लैजान चिनियाँ सरकारका उदार तथा लचकदार आर्थिक नीतिहरू अवलम्बन गर्न महत्वपूर्ण भूमिका हुनेमा देखेको दृढविश्वास थियो । देखेको विचारमा बजार अर्थतन्त्र भनेको पुँजीवादी अर्थतन्त्र होइन र यो शुद्ध समाजवादी अर्थतन्त्र पनि होइन, यो त राज्यको योजनाबद्ध अर्थतन्त्र अन्तर्गतको बजारमुखी ताकतसहितको आर्थिक गतिविधि हो । शास्त्रीय मार्क्सवादका अनुसार पुँजीवादको चम विकास भएको मुलुकमा मात्र समाजवादी क्रान्ति सम्भव हुन्छ र त्यसले मात्र क्रान्तिको वस्तुगत अवस्था तयार पार्छ ।

यही मान्यतालाई आधार बनाएर चीन अहिले पुँजीवादी अर्थतन्त्रको विकास गर्न चाहन्छ र त्यसलाई समाजवादतर्फ मोड्न चाहन्छ । कम्युनिष्ट पार्टीको सोच मार्क्सवादको नयाँ प्रयोग हो । कतिपयले चीनले अझिगार गरेको मार्क्सवादी बाटो शास्त्रीय मार्क्सवादभन्दा फरक रहेको बताएका छन् । चीनले छोटो समयमा तीव्र आर्थिक विकासको संसारसामु उदाहरण पेश गर्‍यो । १९५० को दशकमा माओका मुख्य सहयोगी रहेका देङले शुरु गरेका १९७८ पछिका सुधारका कारण चिनियाँ समाजको मानसिकतामा व्यापक परिवर्तन आएको छ । देशको सामाजिक, राजनीतिक र आर्थिक स्थिरताका लागि सुधारको मुख्य भूमिका रहेको छ । चीनले विकासको क्षेत्रमा आफ्नो गति अर्थशास्त्रका सिद्धान्तले पनि राम्ररी व्याख्या गर्न सहज नहुने गरी संसारलाई चकित बनाउने गरी बढाइरहेको छ, अल्पविकसित मुलुकबाट विकासोन्मुख मुलुकमा विकास हुन चाहिरहेको नेपालका लागि यो विशिष्ट उदाहरण हुनसक्छ ।

उद्यमशीलता र दूरदर्शितासहित चीन प्रतिस्पर्धात्मक संसारमा अब्बल साबित हुँदै आफ्नो बजार विस्तारमा लागीरहेको छ । चीनबाट आर्थिक विकासका विविध क्षेत्रमा सहयोगका साथमा हामीले सिकने बढी हो । मुलुकमा दिगो र दीर्घकालीन विकास गर्न सक्दा मात्र भविष्यमा मगन्ने अर्थतन्त्रबाट मुक्त संस्कृतिको विकास गर्न सकिन्छ । चिनियाँ विशेषतासहितको समाजवादी राज्यको निर्माणमा वर्तमान राष्ट्रपति सि जिन पिङको नेतृत्वमा चीनअघि बढिरहेको छ । समाजवादी राजनीतिक ढाँचामा लोकतन्त्रको आयामहरू थपेर जनताको सुख र स्वतन्त्रतालाई सँगसँगै लैजाने नितान्त नवीन चिन्तन र प्रयोगको बाटोबाट अघि बढिरहेको चीनबाट आर्थिक, भौतिक, वैचारिक क्षेत्रमा हुन सक्ने सहयोग लिन आवश्यक छ र नेपाललाई भू-परिवेष्ठित मुलुकको रूपमा रहेको भन्दै निराशासहितको कुण्ठाबाट मुक्ति पाउन जरुरी छ । दुबै छिमेकी मुलुकसँग समदूरी, समहैसियत र समभावका साथ मित्रताको डोरीमा बाँधिन आवश्यक छ ।

tirthakharel2028@gmail.com

बृहत् चुनावी मोर्चाको खाँचो

बद्रीप्रसाद बत्तार

आम मतदाताले आगामी
निर्वाचनमा अष्ट पुराना दल
र ती दलका नेतृत्वहरूको
बासी अनुहारको साटो नयाँ
विनयशील स्वच्छ युवा
वर्गको नेतृत्व खोजेका छन् ।

तीन दल इतरका साना-ठूला सबै दलहरूलाई समेटेर बनाइनेछ । यो बृहत् साभा मोर्चाले हालसम्म राज्यबाट सम्बोधन नगरेका केही जनताका मूल मुद्दाहरू उठाउनेछ । आम मतदाताहरूको नबुझेको मतबाट विजय हुनुभन्दा जनताको चेतना उठाउने मूल काम मोर्चाले गर्नेछ । साथै चुनाव वा अन्य बेला आफ्ना दलका वा अन्य दलका नेताहरूसँग प्रश्न गर्ने बानी बसाल्न र चित्तबुझ्दो जवाफ दिने दललाई मात्र मतदान गर्न मोर्चाले अपिल गर्नेछ । मूलभूतरूपमा मोर्चाले जनतासामु उजागर गर्ने मुद्दाहरू निम्नानुसार हुनेछन् :

१. जीवराज आश्रितसहितको जननेता मदन भण्डारीको २०५० सालको संविध दसढुंगा हत्याकाण्डको न्यायीक जाँच किन हुँदैन ? स्व. भण्डारीको धर्मपत्नी मुलुकको राष्ट्रपति र उहाँकै

दल सतामा रहेको बेलापनि छानविन जाँच ढीलो गर्दाप्रमाणहरू नष्ट हुँदैछन् । यो हत्याकाण्डका अपराधी उक्किन नपाउन् ।

२. तत्कालिन संविधानका संरक्षक एवं राष्ट्रका अभिभावक राजा वीरेन्द्रसहित वंश हत्याको छानविन गरी दोषी पत्ता लगाई कारवाही गरियोस् । राजतन्त्रको पक्षमा आन्दोलनरत् समूहहरूले पनि किन मौनता साँधेका हुन् ?

३. संघ र प्रदेशको जनप्रतिनिधि सभामा मनोनित प्रथा पूर्ण निषेध गरिनुपर्छ । निर्वाचन प्रणाली प्रत्यक्ष मात्र राख्नुपर्नेछ ।

४. रोजगारीको अभावमा विदेशिएका नागरिकको लागि सम्बन्धित मुलुकबाट मतदान गर्न व्यवस्था गरिनुपर्नेछ । यदि यो व्यवस्था नगरिएको खण्डमा हाललाई यो मोर्चाले भारत, खाडी मुलुक र दक्षिण-पूर्वी एशिया क्षेत्रबाट एक/एक जना प्रतिनिधित्व गरिनेछ ।

५. देशको समग्र विकासमा सहभागिता गराई लगानीको सुनिश्चितता गर्न गैरआवासीय नेपाली नागरिकहरूको संघीय प्रतिनिधि सभामा आलंकारिक प्रतिनिधित्वको सुनिश्चितता गरिनेछ ।

६. गत ५० को दशकमा अमेरिकाको न्युजरी राज्यको व्यापारी शिश्चियन क्रामर जनताको आँखा छोरेर तत्कालिन राजा र प्रधानमन्त्री गिरीजाप्रसाद कोइरालाको मिलिभगतमा चार सय ५० टन ऐतिहासिक एवं पुरातात्विक महत्वका सामग्रीहरू बिर्की गर्ने गलत कार्य गरिएको थियो । यी सामग्रीको फिर्ता तथा सम्बन्धित ठाउँमा यथास्थितिमा पुर्‍याइयोस् र यो कार्यमा संलग्नहरू प्रति मुद्दा चलाइयोस् । (यो पक्षिकारको जन्मस्थल मकवानपुरगढीबाट साना-ठूला गरी १३ थान तोप र गोलाहरू २०३६ सालमा सैनिक लगाएर हटाइयो ।)

७. छुवाछुत जस्तो अमानवीय कु-प्रथाबाट ५५-६० लाख जनता नारकीय जीवन बिताइरहेका छन् । छुवाछुत कु-प्रथा हिन्दू धर्ममा तीन सय वर्षदेखि चलिराएको भए पनि तर अन्य धर्ममा नरहेकोले राज्यले ती विभेदमा परेका जनतासँग माफी माग्दै राज्यको तर्फबाट वार्षिक बजेटको एक प्रतिशत रकम छुवाछुतमा परेकाको शिक्षादक्षिणमा लगानी गर्नुपर्नेछ । यो कु-प्रथा कायम राख्ने व्यक्तिका लागि चेतनामूलक र जागरणमूलक कानून बनाई दण्डित गर्ने व्यक्तिलाई कानिमा तीन महिनाको

कैद सजायको प्रबन्ध गरिनेछ । कैद मिनाह गर्नुपर्दा अपराध गर्ने व्यक्ति लगायत अन्य गैर दलितहरू समिलित एक सय जनासम्मले क्षमायाचना गरेको खण्डमा एक महिना र दुई सय जनासम्मले क्षमायाचना गरेको खण्डमा दुई महिनासम्म कैद मिनाह गर्न सकिनेछ । त्यसैगरी मुक्त कैमैया, हलियाको लागि निजहरूले खेतीपातीको लागि चर्चेको जग्गाजमिनको आधाको प्रबन्ध गर्ने तथा दाई समुदायका नागरिकहरूको सम्मानपूर्ण जीवनयापन गर्नको लागि शिक्षा, स्वास्थ्य तथा जिविकोको आधार तयार गर्नुपर्दछ ।

८. प्रत्येक नागरिकको वैयक्तिक विवरण खुल्ने गरी विद्युतीय परिचयपत्र निर्माण गरी एक वर्षभित्र वितरण गरिनेछ ।

९. प्रजातन्त्र पुनर्स्थापना पछि सामाजिक पदधारण गरेका वेतनभोगी व्यक्तिहरू, जनप्रतिनिधिहरू, कर्मचारीहरू र अवैध तरिकाले सम्पत्ति कमाएको आशंका गरिएका व्यक्तिहरूको सम्पत्ति छानविन गरिनुपर्नेछ ।

१०. न्यायालयमा हुने गरेको दलीय राजनीति, भ्रष्टाचार, ढिलासुस्तीबाट आम नागरिकहरूलाई संरक्षण गर्न न्यायाधीश नियुक्तिको लागि सर्वोच्च अदालतका वरिष्ठतम न्यायाधीशहरू र कानूनमन्त्री रहेको न्याय परिषद् गठन गरिनेछ ।

११. माओवादी द्वन्द्वको समयमा भए/गरेका अपराधिक घटनाहरूको छानविन गरी दोषी माथि कानूनी कारवाही गर्नुका साथै सत्य निरूपण कार्यलाई सम्पन्न गरिनेछ । किसानको लागि नेपालमा नै मूल कारखाना सञ्चालन गर्न प्राथमिकता दिइनेछ ।

१२. प्रजातन्त्र पुनर्स्थापना पछि सरकारद्वारा बेचिएका र बन्द रहेका उद्योग कारखानाहरूलाई सहकारी मार्फत राज्यको तर्फबाट पुनः सञ्चालन गर्नुपर्नेछ ।

१३. सार्वजनिक यातायातमा जारी सिङ्किङेट वास्तविक रूपमा खारेज गरी यात्रुहरूको जायज भाडा, नागरिकहरूको सुखा, समय, सुविधा तथा त्यहाँ कार्यरत कामदारहरूको गुणस्तरीय जीवन निर्वाहको व्यवस्था हुनेगरी सार्वजनिक यातायात प्रणाली पुनर्ब्यवस्थित गरिनेछ ।

यो विषयवस्तुहरूमा देशव्यापी बहस विमर्शमा भाग लिनुहुन सम्पूर्ण विद्वर्गहरूलाई आह्वान समेत गर्दछु ।

छिमेकीले १६% लाभांश दिने

मीन (दि. दु. थ. म. अ. ज. दे. दो. च. चि) -
 आफनै कमजोरीले विवाद निम्त्याउला। सद्बिचारले
 अभिप्रेरित हुनेहरूलाई फाइदा हुनेछ। धार्मिक कार्य हुन
 सक्ला।

